
PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU 17.11.16

Yn bresennol:

Y Cynghorydd Beth Lawton (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Eirwyn Williams (is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr: Alan Jones Evans, Aled Evans, E. Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Siân Wyn Hughes, Elin Walker Jones, Siôn Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Dewi Owen, Gareth A. Roberts, Ann Williams, Eirwyn Williams, Hefin Williams.

Swyddogion: Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Cefnogaeth Gorfforaethol – ar gyfer Eitem 4), Gareth James (Rheolwr Aelodau Cefnogi a Chraffu) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Hefyd yn bresennol:

Ar gyfer Eitem 4 isod:

Y Cynghorydd Gareth Thomas, Aelod Cabinet Addysg
Arwyn Thomas, Pennaeth Addysg
Elfyn Vaughan Jones, Uwch Ymgynghorydd Her GwE

Ar gyfer Eitem 5 isod:

Marian Parry Hughes, Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

Ar gyfer Eitemau 6 a 7 isod:

Y Cynghorydd W. Gareth Roberts
Aled Davies, Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant
Manon Williams, Rheolwr Ardal, Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant
Ffion Johnstone, Cyfarwyddwr Rhanbarth y Gorllewin, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Linda Ann Wyn Jones, Peter Read, ac R H Wyn Williams.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganodd y Cynghorydd Eryl Jones-Williams fuddiant personol yn Eitem 7 – Ymchwiliad Gweithwyr Gofal, Iechyd a Gofalwyr ond ni fyddai'n gadael y Siambr oni bai bod trafodaeth benodol ynghylch gofalwyr yn ystod trafodaeth ar yr eitem.

2. DATGANIAD GAN Y CADEIRYDD

Cyfeiriodd y Cadeirydd at yr e-bost uniongyrchol anfonwyd at yr holl aelodau gan y Prif Weithredwr am newidiadau yn GwE, sydd yn effeithio'r Pennaeth Addysg a phrosiect y mae yntau yn arwain arno dros dro o ran gwaith GwE. Yn dilyn negeseuon gan nifer o aelodau, trafodwyd y mater gyda'r Prif Weithredwr a'r gobaiith gwreiddiol ydoedd medru ei drafod yn y Pwyllgor Craffu hwn ond roedd yn amhosib i'r Prif Weithredwr fod yn bresennol achos bod ganddo gyfarfod pwysig arall na all ei osgoi.

Roedd y Cadeirydd wedi trafod gyda'r Prif Weithredwr y math o bryderon oedd gan aelodau a themlai bod yr atebion yn rhai sydd yn gwneud synnwyr ac yn rhoi sicrwydd bod buddiannau plant Gwynedd wrth ganol y penderfyniadau hyn.

Nododd y Cadeirydd na fyddai yn caniatáu trafodaeth na sylwadau ar y mater yn y Pwyllgor gan nad oedd y Prif Weithredwr yn medru bod yn bresennol i ateb unrhyw bwyntiau ond bydd modd gwyntyllu'r cyfan yng nghyfarfod Paratoi'r Pwyllgor Craffu hwn ar 13 Rhagfyr pryd fydd y Prif Weithredwr yn bresennol.

Penderfynwyd: Derbyn a nodi'r uchod.

3. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 27 Medi 2016.

4. ADRODDIAD GwE

Cyflwynwyd adroddiad gan Uwch Ymgynghorydd Her a Chefnogaeth GwE yn ymateb i ymholiadau penodol gan aelodau'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau.

Nododd yr Aelod Cabinet Addysg bod y berthynas rhwng GwE a'r awdurdod yn hynod bwysig ac roedd yn ymfalchïo yn y gwaith a wneir drwy'r Sir ac yn y ffaith nad oedd 'run ysgol yng Ngwynedd o fewn categori statudol Gwelliant Sylweddol/Mesurau Arbennig. Gwelwyd cynnydd o 5% ym mherfformiad disgyblion o fewn trothwy TL2+ ac ers 2012 roedd y perfformiad wedi gwella 13.5% ers cychwyn y Cyngor hwn. Eglurwyd bod gan GwE gynllun busnes ar draws rhanbarth y Gogledd a bod gan y 6 awdurdod fanylebau benodol. Sefydlwyd Bwrdd Ansawdd Sirol lle mae swyddogion GwE a'r awdurdodau addysg yn trafod ysgolion unigol.

Amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol ac fe dderbyniwyd ymateb iddynt fel a ganlyn:

(a) Faint o staff ysgolion Gwynedd sydd ar secondiad gyda GwE ar hyn o bryd?

Nodwyd bod 1 Pennaeth ac 1 Dirprwy ar secondiad hefo GwE ac yn gweithredu yng Ngwynedd/Mon. Eglurodd y Pennaeth Addysg bod hysbysebu am swyddi i GwE yn broses agored ac oherwydd yr elfen ieithyddol a'r gofyn am ddwyieithrwydd, 'roedd y swyddi yn ddeniadol i staff ysgolion Gwynedd. Ni ellir gwahardd staff rhag ymgeisio am swyddi ond ar hyn o bryd 'roedd y cydbwysedd yn eitha' cyfartal. Nid oedd yr awdurdod addysg yn awyddus i weld Pennaethiaid yn symud i weithio i GwE ond ar yr un pryd ei fod yn fodd o allu rhannu arbenigedd a bod hyn yn ei dro yn gallu bod yn werthfawr. Y broblem a wynebair Sir ydoedd denu arweinwyr ysgolion a rhaid meithrin arweinwyr a sicrhau safonau gwydn i'r dyfodol.

Cyfeiriwyd at enghraifft hanesyddol o golli Pennaeth Adran Mathemateg ac o'r herwydd bod y disgyblion yn dioddef, esboniodd y Pennaeth Addysg bod diffyg athrawon yn y pynciau craidd yn bryder ac yn deillio o gyfarfod gyda Grŵp y Sector Uwchradd yn ddiweddar penderfynwyd:

- Cyd-benodi athrawon yn ganolog uwchben yr hyn sydd ei angen fel y gellir llenwi swyddi mewn achosion o absenoldebau salwch, absenoldebau mamolaeth, a.y.b.
- Bod Grŵp o Bennaethiaid Uwchradd yn cyd-drafod gyda Phrifysgol Bangor y math o raglen a ddymunir ar gyfer y dyfodol. Trwy gyd-drafod a dechrau meithrin

arbenigedd disgyblion yn y 6ed dosbarth efallai y byddai'n ymateb diffyg athrawon pynciol yn y tymor hir.

(b) A oes cynrychiolaeth o'r ysgolion yn gwasanaethu ar y Bwrdd Ansawdd Sirol?

Atgoffwyd y Pwyllgor bod y model cenedlaethol yn seiliedig ar ranbarthau wedi ei osod ar fframwaith penodol a threfniant llywodraethu. Eglurwyd bod 6 Aelod Cabinet Addysg ar draws y Gogledd yn gwasanaethu ar Cydbwyllgor GwE sydd yn gosod cyfeiriad strategol i GwE a bod y cynllun busnes bellach gyda chydbwysedd yn agos i'w le ac fe welwyd hyn o'r canlyniadau diweddar. Nodwyd bod y Bwrdd Ansawdd Sirol yn cyfarfod pob pythefnos i drafod ac adnabod ysgolion sydd angen cefnogaeth.

Mewn ymateb i honiadau bod capasiti GwE yn mynd i leihau, nid oedd y Pennaeth Addysg yn ymwybodol o hyn, roedd o'r farn bod y staffio yn sefydlog. Fodd bynnag nodwyd bod grantiau yn cael eu torri yn gyson gan Lywodraeth Cymru ac nad yw yn glir beth fydd y setliad o safbwynt y grantiau.

(c) Croesawyd y ffaith bod cytundeb bellach na ystyrir secondiadau cyn trafod yn gyntaf gyda'r awdurdod beth fyddai goblygiadau ac effaith apwyntiadau ar sefyllfa ysgol unigol. Fodd bynnag, teimlai Aelod y dylai hyn fod wedi digwydd eisoes a chyfeiriwyd yn benodol at bedwar Pennaeth medrus wedi eu colli i GwE dros y misoedd diwethaf o fewn ei Ward. Teimlwyd bod yn ofynnol cynnal golwg craff iawn ar waith GwE a gofynnwyd a oedd yn cynnig gwerth am arian?

O safbwynt atebolrwydd, nododd y Pennaeth Addysg bod GwE yn atebol i'r Aelod Cabinet Addysg ac mai gwaith y Pwyllgor Craffu ydoedd sicrhau bod plant Gwynedd yn cael y gorau o'r gwasanaeth. Rhaid cofio bod y model yn aeddfedu a'i fod yn cymryd amser i ymddiried mewn unrhyw endid newydd. Sicrhawyd bod Gwynedd yn cael gwerth am arian o'r gwasanaeth gan GwE.

Awgrymwyd ymhellach gan y Pennaeth Addysg y byddai'n ddefnyddiol i'r Pwyllgor Craffu pe byddai yn cynnal sesiwn ar wahân iddynt ar drefniadaeth GwE yn ei gyfanrwydd.

(d) Faint sydd yn gweithio yn GwE?

Nododd yr Uwch Ymgynghorydd Her GwE bod y tîm craidd o'r cynllun busnes yn cyllido oddeutu 30 Ymgynghorydd Her ar draws y rhanbarth sy'n gweithio gydag 465 o ysgolion cynradd ac uwchradd. Nodwyd bod unigolion ychwanegol sydd yn cyfrannu at agweddau o'r gwaith yn cael eu cyllido gan grantiau o Lywodraeth Cymru ac yn aml grantiau tymor byr oeddynt yn arwain ar flaenoriaethau penodol.

(ch) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r cyfraniad cyllidol i GwE, nododd Uwch Ymgynghorydd Her GwE bod y fformwla yn seiliedig ar yr IBA h.y. ar niferoedd disgyblion cynradd, uwchradd, a dysgwyr sydd a hawl i brydau ysgol am ddim a bod pwysiad penodol i'r grwpiau uchod yn y gwahanol oedran.

(e) Beth yw gwerth y model ysgol i ysgol?

Eglurodd y Pennaeth Addysg bod y model uchod yn syniad cenedlaethol ar gyfer ysgolion i adnabod eu cryfderau eu hunan.

Ymhelaethodd yr Uwch Ymgynghorydd Her GwE ar drefniadau'r model ysgol i ysgol gan nodi bod y rhaglen yn seiliedig ar 3 model:

(i) Grŵp Ysgolion sydd yn y categori melyngoch / coch lle cynhelir y gweithrediad dwysaf gyda chynllun cymorth i bob un ysgol a'r Ymgynghorydd Her GwE yn

ganolog i'r daith o wella safonau addysg ysgol. Mae'r model wedi arwain at welliannau sylweddol.

- (ii) Grŵp Ysgolion sydd yn y categori melyn - lle mae ysgolion yn parhau ar y daith gwella hefo ffocws i ddatblygu gwell gwydnwch i ansawdd arweinyddiaeth yn yr ysgol. Mae presenoldeb Ymgynghorydd Her yn llai o ran gweithredu ond fe geir hyd at 10 diwrnod ychwanegol o gefnogaeth. Yn y categori hwn gwelir ysgolion sydd ag anghenion cyffredin yn dod at ei gilydd ac yn cydweithio.
- (iii) Grŵp Ysgolion Gwyrdd (neu felyn cadarn) - lle mae ysgolion yn cael rhyddid ac annibyniaeth i arwain agenda eu hunain. Pan sefydlwyd y model yn wreiddiol diffiniwyd rôl Penaethiaid yng nghyd-destun rôl yr Ymgynghorydd Her a gofyn i Benaethiaid gyd-herio cymeriad a chymryd cyfrifoldeb o waith categoreiddio'r ysgolion unigol sef proses oeddynt yn wneud i'w gilydd. Fodd bynnag roedd Penaethiaid yn teimlo'n anghyfforddus gyda'r drefn a thrwy broses o ymgynghori fe dynnwyd y gofyn hyn oddi wrthynt, a bellach roedd y model yn gosod yr Ymgynghorydd Her yn fwy canolog iddynt. Gwelwyd dros y flwyddyn bod yr ysgolion wedi eu gosod o fewn teuluoedd a chynhaliwyd cyfres o weithgareddau, hyfforddiant a sesiynau cyd-ddatblygu o fewn y teuluoedd ac maent wedi arloesi ar sawl agwedd gan greu cyfundrefn hunan wella. Gwelwyd lefel uwch o aeddfedrwydd mewn ysgolion a chynnydd yn y nifer o ysgolion yn yr haen yma sy'n tystiolaethu i effeithiolrwydd y model. Fodd bynnag parheir i esblygu'r model.

Estynnodd yr Uwch Ymgynghorydd gwahoddiad i Aelodau'r Pwyllgor Craffu hwn gysgodi Ymgynghorwyr Her GwE er mwyn i aelodau ddyfnhau eu dealltwriaeth o'u gwaith a'r trefniadau.

(f) O ran ddisgyblion sydd ddim yn derbyn addysg mewn ysgolion oherwydd nifer o resymau megis anawsterau emosiynol, salwch, a.y.b. eglurodd y Pennaeth Addysg bod Bwrdd penodol wedi ei sefydlu yn lleol i ganolbwyntio ar y plant hyn i sicrhau eu bod yn derbyn yr hawl a haeddiant i addysg gyflawn ac sydd yn arwain at gymhwyster. Rhaid cofio bod diogelwch y plant yn hanfodol ac fe fyddir yn monitro'r canlyniadau.

(ff) O safbwynt un ysgol sydd wedi ei dyfarnu yn "Rhagorol" yn dilyn arolwg ESTYN ond eto mewn categori monitro awdurdod, esboniwyd oherwydd gweithdrefnau a fframwaith arolygu ESTYN ynglŷn â phresenoldeb disgyblion gosodwyd yr ysgol yn yr hanner isaf a dyna'r rheswm pam bu'n rhaid monitro.

(g) Beth yw natur a statws y rhaglen o gefnogaeth fydd yn adnabod arweinwyr y dyfodol?

Eglurodd yr Uwch Ymgynghorydd Her GwE bod gwaith wedi cychwyn i adnabod arweinwyr canol cyfredol gyda photensial i fod yn Benaethiaid effeithiol a bellach bod rhaglen ddatblygu gyflawn yn ei lle ac yn cael ei weithredu. Pan fydd cyfleoedd yn codi i'r unigolion yntau i fod yn ysgwyddo rôl fel Pennaeth Gweithredol neu Bennaeth mewn gofal nodwyd bod rhaglen i'w cefnogi nhw fel eu bod yn gallu ymgymryd â'r dasg yn y tymor byr ac fe ellir teilwro'r rhaglen i anghenion y Pennaeth.

(h) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â yw ysgolion yn gwbl barod am arolygiadau?

Eglurodd y Pennaeth Addysg bod Penaethiaid wedi mynychu hyfforddiant oddeutu blwyddyn yn ôl ac wedi eu trwytho ynglŷn a chynlluniau datblygu ysgolion, hunan arfarniadau, tracio disgyblion a bod yr Ymgynghorwyr Her Gwe wedi dilyn y materion hyn i fyny ac fe welwyd ei fod wedi dwyn ffrwyth. Sicrhodd y Pennaeth Addysg ei fod yn herio yn rheolaidd ac o'r farn bod bron pob un o'r ysgolion yn agos o fod yn barod am arolwg.

(e) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â rhannu ei ddyletswyddau rhwng y Sir a GwE, argyhoeddodd y Pennaeth Addysg y Pwyllgor mai ei brif ddyletswydd ydoedd cadw golwg ar safonau addysg ysgolion Gwynedd ac o ran y secondiad i GwE bod ganddo waith i'w gyflawni o'r hyn sydd yn effeithiol ac angen newid o fewn y rhanbarth.

Penderfynwyd: (a) Derbyn, nodi a diolch am yr ymatebion i ymholiadau penodol y Pwyllgor.

(b) Cymeradwyo i'r awgrymiadau wnaed sef:

(i) Gwahodd y Pennaeth Addysg i esbonio trefn llywodraethu GwE i'r Pwyllgor Craffu mewn sesiwn i'w drefnu ar wahan

(ii) Bod yr Uwch Ymgynghorydd Her GwE, mewn ymgynghoriad gyda'r Uwch Reolwr Cefnogaeth Gorfforaethol, yn gwahodd aelodau i gysgodi Ymgynghorwyr Her GwE iddynt ehangu eu dealltwriaeth o waith GwE

(c) Bod y Pennaeth Addysg, yn dilyn ei secondiad i GwE, yn cyflwyno asesiad o'i ganfyddiadau ar gryfderau a gwendidau o drefniadau presennol GwE i sicrhau trefniadau hyfyw a chynaliadwy ar gyfer y dyfodol.

5. DECHRAU I'R DIWEDD – GWASANAETH PLANT A CHEFNOGI TEULUOEDD

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc mewn ymateb i gwestiynau penodol godwyd gan aelodau yn y cyfarfod paratoi ar 18 Hydref 2016.

Rhoddyd cyfle i aelodau ofyn cwestiynau pellach i'r Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd ac fe ymatebodd fel a ganlyn:

(a) Bod 15 o blant mewn gofal mewn unedau preswyl ac roedd y ffigur yma yn sylweddol llai nag sydd wedi bod yn y gorffennol. Nodwyd bod y strategaeth o ran lleihau'r nifer o blant sydd yn mynd i leoliadau all sirol i dderbyn gofal mewn unedau preswyl yn weddol effeithiol. Pwysleisiwyd bod rhai o'r achosion yn anorod.

(b) Ei fod yn anodd rhagweld os fyddai'r ffigur uchod yn cynyddu ond cadarnhawyd nad oedd dim achos arall o'r boblogaeth ar hyn o bryd sydd mewn gofal yn edrych am leoliad all-sirol.

(c) Byddai'r Uned Egwyl fer sy'n atodol i Ysgol Hafod Lon, Penrhyndeudraeth, yn cynnig darpariaeth i blant anabl sydd yng Ngwynedd ac mai'n debygol y bydd yn cyfrannu at gynyddu gallu'r Gwasanaeth Plant a Chefnogi Teuluoedd i gefnogi teuluoedd yn sylweddol.

(ch) O safbwynt cynlluniau i ddatblygu darpariaeth ar gyfer ambell i sector penodol megis awtistiaeth, esboniwyd bod y mater wedi ei drafod yn y Grŵp Penaethiaid Plant rhanbarthol. Cydnabuwyd bod carfan o blant yn syrthio rhwng dwy stôl yn sicr rhwng y Cyngor a'r Bwrdd Iechyd o ran ei anghenion, ond nid oedd awydd gan y Grŵp i fod yn sefydlu darpariaeth isranbarthol neu ranbarthol. Bwriad a blaenoriaeth y Penaethiaid ydoedd ceisio cefnogi'r plant yn eu cartrefi yn hytrach na sefydlu darpariaeth breswyl.

(d) Mewn ymateb i'r ymholiad ynglŷn a fyddai modd i'r awdurdod ddatblygu darpariaeth eu hun ar gyfer plant mewn gofal, eglurwyd mai barn y Gwasanaeth ydoedd ni ellir darparu ar gyfer pob angen yn sirol mewn Uned Breswyl. Esboniwyd bod gofal ysbaid drwy rieni maeth yn cael ei ddarparu trwy'r gwasanaeth cefnogol ac yn ogystal bod modd i'r plant dderbyn cefnogaeth mewn gweithgareddau cymunedol. Nodwyd bod Gweithwyr Cefnogol yn gweithio o fewn y Gwasanaeth sydd yn cynnig gwasanaeth i

dros 300 o blant. Strategaeth y Gwasanaeth ydoedd darparu ar gyfer plant a theuluoedd yn eu cartrefi. O safbwynt y 15 plentyn a leolir yn all sirol, heblaw am 3 neu 4, nodwyd bod y plant yn destun gorchmynion llawn i'r awdurdod sy'n golygu bod angen eu symud er mwyn eu diogelu.

(e) O safbwynt trefniadau craffu lleoliadau newydd, ymhelaethwyd nad oedd cost i'r drefn gan mai proses a sefydlwyd yn fewnol o fewn y Gwasanaeth ydoedd a elwir yn Banel Craffu Lleoliadau sydd yn cael ei gynnal yn fisol. Y Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd sydd yn cadeirio'r panel ac fe wahoddir yr uwch dim rheoli a'r rheolwyr y timau i'r panel i graffu'n fanwl ar achosion unigol gan roi sylw i:

- A yw'r cynllun gofal yn addas i'r plentyn
- Bod y plentyn yn y lleoliad cywir
- Bod dim oedi o ran cynllunio ac y ceir gwerth am arian yn y lleoliad
- Bod y lleoliad yn diwallu anghenion y plentyn
- Achosion gorchmynion gofal sydd wedi eu lleoli adref hefo'r rhieni sef edrych ar ddiogelwch
- Gofal gwirfoddolwyr lle mae rhieni yn gofyn i'r Gwasanaeth gymryd plant i'w gofal

Nodwyd bod y Tîm Trothwy yn allweddol ar gyfer y broses uchod a bod y gwaith yn llwyddiannus iawn. Pwysleisiwyd ei fod yn allweddol i'r Gwasanaeth ddychwelyd plentyn i'w rhieni o fewn yr 8 wythnos gyntaf gan fo ymchwil yn dangos eu bod yn well i'r plant a chanlyniadau i deuluoedd yn well.

Fel Pennaeth yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, 'roedd yn hyderus bod y plant sydd mewn gofal angen bod mewn gofal.

Penderfynwyd: Derbyn, nodi a diolch am yr adroddiad.

6. YMCHWILIAD GWEITHWYR GOFAL, IECHYD A GOFALWYR

Cyflwynwyd briff drafft ar gyfer ymchwiliad o ba mor effeithiol ydoedd trefniadau'r Cyngor ar gyfer cefnogi gofalwyr di-dâl, a sut orau i gefnogi a chynyddu'r gweithlu nyrsio a gofal.

Gosododd y Rheolwr Aelodau a Chraffu'r cefndir gan dynnu sylw at y briff a'r nod o ateb y cwestiwn "pa mor gynaliadwy yw'r ddarpariaeth o ran gweithlu a gofalwyr (gan gynnwys gofalwyr di-dâl yng Ngwynedd heddiw ac i'r dyfodol"? Roedd 7 aelod eisoes wedi datgan diddordeb i wasanaethu ar yr Ymchwiliad.

Croesawodd yr Aelod Cabinet Oedolion Iechyd a Lles y bwriad ond mynegodd ychydig o bryder bod ystod y gwaith yn eang o ystyried amserlen weddill oes y Cyngor ac y byddai'n rhaid cadw ffocws os am gwblhau yr ymchwiliad o fewn yr amser sydd ar gael.

Nododd y Pennaeth Adran Oedolion Iechyd a Llesiant bod gwaith yn mynd rhagddo ar lefel rhanbarthol ac y gellir rhannu'r dystiolaeth a gasglir gyda'r ymchwiliad ym mis Ionawr.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, mynegodd sawl aelod bryder ynglyn a'r amserlen heriol ac y dylid penderfynu yntau cynnal ymchwiliad ar lefel strategol neu roi ffocws ar un ffordd gwaith penodol o fewn y maes. Yn dilyn ystyriaeth o'r amserlen, awgrymwyd mai'r ffordd orau ymlaen fyddai cynnal ymchwiliad fyddai yn canolbwyntio ar ddarpariaeth i ofalwyr cefnogol a sut all y Cyngor helpu gofalwyr teuluol. Nodwyd y gellir ehangu'r ymchwiliad ar lefel mwy strategol ar ddyfodiad y Cyngor newydd os y byddai cyfiawnhad y gallai hynny ychwanegu gwerth. Pwysleisiwyd yr angen i gael llais y defnyddiwr fel rhan o'r Ymchwiliad.

Penderfynwyd: (a) Cymeradwyo:

(i) i gynnal ymchwiliad gan ganolbwyntio ar faes penodol sef darpariaeth i ofalwyr cefnogol

(ii) bod yr aelodau canlynol yn gwasanaethu ar yr Ymchwiliad:

Y Cyng. Selwyn Griffiths, Siân Wyn Hughes, Linda Ann Jones, Eryl Jones-Williams, Ann Williams, Eirwyn Williams ac R H Wyn Williams

(b) Gofyn i'r Rheolwr Aelodau a Chraffu ail-lunio'r briff, mewn ymgynghoriad gyda'r Aelod Cabinet a Phennaeth Adran Oedolion Iechyd a Llesiant, gan fwrw ymlaen yn ddi-oed yn wyneb yr amserlen heriol.

7. YMCHWILIAD CRAFFU ALLTWEN

Cyflwynwyd adroddiad terfynol drafft yr Ymchwiliad Craffu Alltwn a oedd yn amlinellu gwaith yr Ymchwiliad ynghyd ag argymhellion i'w cyflwyno i'r Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Lles er gweithrediad pellach.

Yn absenoldeb Cadeirydd yr Ymchwiliad, cymerodd y Cyngorydd Selwyn Griffiths y cyfle i ddiolch i aelodau'r Ymchwiliad am eu gwaith clodwiw ac yn arbennig hefyd i'r rhai a restrwyd ar dudalen 51 o'r adroddiad, yn ogystal â Gareth James (Rheolwr Aelodau Craffu) a Bethan Adams (Swyddog Cefnogi Aelodau). Tynnodd sylw'r Aelod Cabinet at yr argymhellion ac yn benodol gofyn iddo sicrhau gwasanaeth derbynnydd i ateb ffôn yn ystod oriau gwaith craidd y tim integredig yn Ysbyty Alltwn

Ategodd yr Aelod Cabinet y diolchiadau i bawb a gymerodd ran yn yr Ymchwiliad a thalodd deyrnged a llongyfarch staff y Bwrdd Iechyd a'r awdurdod lleol am y cynllun arloesol hwn gyda'r canlyniadau wedi bod yn werthfawr tu hwnt. 'Roedd yn croesawu ac yn derbyn yr argymhellion, yn enwedig yr argymhelliad i ymestyn y model gweithio'n integredig i weddill y Sir gan ei fod o'r farn mai dyma'r ffordd i weithio i'r dyfodol. Roedd rhai o'r argymhellion yn rhai gweithredol ac roedd nifer o elfennau gwaith i ddelio â'r materion yma eisoes ar y gweill a/neu yn eu lle yn barod.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol gwnaed y sylwadau canlynol:

- (a) derbyniwyd eglurhad o'r term powlen pysgodyn gan nodi mai cyfarfod aml-asiantaethol ydoedd ac iddo strwythur penodol a oedd yn cynnwys nyrs a ffisiotherapydd, ac yn fodd gwerthfawr i ystyried datrysiadau. Fodd bynnag, nid oedd modd ei gynnal gyda phob achos oherwydd dibyniaeth ar amserlen.
- (b) Er mwyn i argymhelliad 4.1 lwyddo, pwysleisiwyd yr angen i gael un system gyfrifiadurol er mwyn cofnodi manylion cleifion fel bo staff y Bwrdd Iechyd a'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn gallu cael mynediad i'r un system.
- (c) Gofynnwyd a oedd bwriad i gael barn defnyddwyr y gwasanaeth fel atodiad i'r adroddiad?
- (d) Mewn ymateb i'r uchod, roedd y Tîm Alltwn yn casglu gwybodaeth ac yn ei nodi ar system RAISE. Hefyd, mae'r drefn wedi ei seilio ar gael sgwrs wyneb yn wyneb gyda'r defnyddwyr ac fe fyddir yn casglu barn defnyddwyr pan yn cynnal adolygiadau gyda phawb.
- (e) Gofynnwyd beth oedd ymateb y Bwrdd Iechyd ac yn benodol a oedd yr Uwch Reolwyr yn gefnogol?
- (f) Mewn ymateb, nodwyd eu bod yn gefnogol iawn a rhestrodd Cyfarwyddwr Rhanbarth y Gorllewin, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wobrwyrion a ddaeth i ran staff rhanbarth y Gorllewin ac ymysg oddeutu 50 o wobrwyrion braf ydoedd nodi'r buddugwyr isod:
 - Tîm Ffordd Gwynedd - Gwobr am Ffurf Newydd o Weithio
 - Ysbyty Alltwn – Gwobr gwaith gyda Dementia

- Ysbyty Dolgellau – Gwobr Rhoi Arfer Dda i bractis
 - Fferyllfa Ysbyty Gwynedd – Gwobr Gweithio'n Ddwyieithog
 - Prif Weinyddes Nyrsio Ward y Plant Ysbyty Gwynedd – Gwobr Arweinyddiaeth
- (g) Gwelir llawer o nyrsys yn cymryd nodiadau wrth ymweld â chleifion ac yn gorfod bwydo'r wybodaeth i gyfrifiadur wedi hynny - a oedd unrhyw symudiad i newid y dull hwn o weithio?
- (h) Mewn ymateb, nododd y Rheolwr Ardal, Adran Oedolion, lechyd a Llesiant tra'n derbyn bod nyrsys yn parhau i ddefnyddio dyddiaduron ar gyfer cymryd nodiadau bod disgwyl yn eiddgar am system newydd all wneud cyfraniad pwysig i leihau hyn.
- (i) Ers misoedd lawer bellach bod canmoliaeth enfawr i weithio integredig fel y gweithredir yn Ysbyty Alltwen a gofynnwyd be all y Cyngor wneud i symud y dull hwn ymlaen?
- (j) Mewn ymateb, nododd Pennaeth Adran Oedolion lechyd a Llesiant bod canlyniad gwaith yr Ymchwiliad yn gymorth i'r Adran ac yn cynnig y math o gefnogaeth sydd ei angen i godi momentwm o'i ehangu. Pan mae rhwystrau penodol yn codi, yn naturiol mae gan y Rheolwr Ardal, Adran Oedolion lechyd a Llesiant eu cyfrifoldebau, ynghyd â'r Uwch Reolwr a Phennaeth yr Adran a chyfeirir rhai materion at yr Aelod Cabinet. Os oes elfennau penodol i gael penderfyniad gwleidyddol, sicrhawyd y byddir yn eu codi gydag Aelodau.
- (k) Ategwyd a phwysleisiwyd yr angen i gyflogi derbynydd a phryderwyd y byddai gwaith caled yr Ymchwiliad a'r Tîm yn cael ei danseilio.
- (l) Mewn ymateb, nododd y Pennaeth Adran Oedolion, lechyd a Llesiant ei fod yn deall pam y gwneir y sylw ac wrth gwrs rhaid bod yn ofalus i beidio colli galwadau. Fodd bynnag, o'r ochr rheolaethol, bod angen edrych ar y darlun ehangach a'r adnoddau sydd angen o ran y dull newydd o weithio, cyn ymrwmo i hyn yn barhaol. Sicrhawyd y byddir yn rhoi sylw i'r mater.
- (m) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â gwelyau preswyl (EMI), nododd y Pennaeth Adran Oedolion, lechyd a Llesiant bod bwriad i ymgymryd â darn o waith yn y cyswllt hwn. Rhaid gwneud y defnydd gorau o'r hyn sydd ar gael a cheisio sicrhau bod y sector breifat yn gynaliadwy oherwydd treulir llawer iawn o amser y staff iechyd a gwasanaethau cymdeithasol yn ceisio cynorthwyo rhai o'r cartrefi. Nodwyd bod y sefyllfa yn un anodd ar hyn o bryd ac fe fyddai'n angenrheidiol ystyried be ellir gwneud o ran y defnydd gorau o'r stoc cartrefi sydd ym meddiant y Cyngor. Nodwyd bod y gwir bwysau yn ymwneud ag elfennau nyrsio yn hytrach nag elfennau preswyl. Byddai'n ofynnol edrych yn wrthrychol i newid y cydbwysedd o fewn y cartrefi ac addasu'r ddarpariaeth ar draws y Sir.
- (n) Mewn ymateb i ymholiad a oedd hyn felly yn golygu cofrestrriad deublyg (dual registration), eglurodd y Pennaeth Adran Oedolion, lechyd a Llesiant y byddai'n ofynnol i'r Bwrdd lechyd a'r awdurdod lleol gydweithio i geisio darparu gwasanaeth ychydig mwy dwys nag a ddarperir yn y cartrefi presennol. Byddai hyn yn golygu addasu cofrestrriadau y cartrefi. Nododd Cyfarwyddwr Rhanbarth y Gorllewin, Bwrdd lechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ymhellach bod AGGCC yn nodi'n glir bod yn rhaid cael nyrs ar alwad o fewn y cartrefi. Ond bod gwaith yn mynd rhagddo gan y Bwrdd lechyd a'r awdurdod lleol i ystyried model ychydig yn wahanol o sut i gael cyswllt agos rhwng y ddarpariaeth iechyd ar lefel lleol a darpariaeth gofal yn y cartref ar gyfer cleifion dwys i osgoi iddynt orfod teithio yn bell i dderbyn gwasanaeth. Yn ogystal, rhaid ystyried y math o ofalwyr ac yn benodol y llwybr gyrfa ar gyfer dyrchafu gofalwyr i fod yn nyrsys.

Penderfynwyd: Gofyn i'r Aelod Cabinet Oedolion, lechyd a Llesiant dderbyn argymhellion yr Ymchwiliad Craffu fel amlinellir ym mhwyntiau 4.1 – 4.10 o'r adroddiad ac i gyflwyno diweddariad o'r camau gweithredu ynghyd ag adborth gan y defnyddwyr o effaith y model gweithio integredig i gyfarfod o'r Pwyllgor Craffu hwn ymhen 6 mis.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00 a.m. a daeth i ben am 12.35 o'r gloch
CADEIRYDD.